

N:o 3.

Ank. till Riksd. kausli den 21 febr. 1890, kl. 1 e. m.

Andra Kammarens fjerde tillfälliga utskotts utlåtande n:r 1, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om åtgärders vidtagande för utrotande af berberisväxten.

Till utskottets behandling har blifvit öfverlemnad en motion, n:o 10, af *O. Olsson* i Stensdalen, hvari motionären hemställer, »att Riksdagen behagade i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes i lagstiftningens väg vidtaga åtgärder för berberisbuskens utrotande ur vårt land.» Till stöd för sitt förslag anför motionären följande. »Hvar och en, som varit i tillfälle att iakttaga de senaste årens skördeförhållanden, har icke kunnat undgå att märka, hurusom *rost* å olika sädeslag visat sig tilltaga i ganska oroväckande grad, och förnämligast under nästlidet år, då hafran ganska allmänt blifvit mer eller mindre angripen af denna för skörden så svåra pest, och i synnerhet inom Vermland har den tillfogat jordbrukaren ganska stor förlust så väl i foder som spanmål. Man har sökt och forskat efter orsaken till detta, och olika resultat har man kommit till. Jag vill blott anföra ett, som man mera allmänt har kunnat ena sig om, nemligen berberisbuskens inplanterande i vårt land. Man har här i Sverige såväl som i många andra kulturländer funnit, att denna buskväxt är en härd för bildande af rostsvamp, som derifrån öfverföres till andra växter, och som man i andra länder funnit nödvändigt att på lagstiftningens väg vidtaga åtgärder för utrotande af densamma, och då verknin-garna af nämnda buske angripa det förnämligaste, nemligen modernäringen

och hotar att tillintetgöra densamma, så vågar jag hoppas, utan att inlåta mig på någon vidlyftigare motivering, att såväl Riksdagen som regeringen skall förena sig om åtgärders vidtagande för densammas utrotande.»

De stora skador, som rostsvamparnes härjningar tid efter annan orsaka å sädesgrödorna, förnämligast å hvete och hafre, äro egnade att framkalla bekymmer och gifva anledning till farhågor för framtiden. Särskildt har sistlidet års hafregröda på vidsträckta områden varit svårt hem-sökt af dessa parasiter och orsakat landtmännen förluster å många millioner kronor. Att man därför söker efter medel till att förekomma eller förminska den förödelse, växtsjukdomarne åstadkomma å sädesgrödorna, är naturligt, och utskottet kan därför icke annat än lemna sitt erkännande åt motionärens goda syfte. Men granskar man närmare förslaget's innebörd, så framställa sig betänkligheter mot att nu tillstyrka detsamma. Kännedomen om växtsjukdomarne och särskildt om parasitvamparnes lifsvilkor samt om orsakerna till deras på senare åren ökade utbredning är ännu ett vidt fält för den vetenskapliga forskningen, och mycket arbete på detta fält återstår ännu, innan man kommer till full visshet. Inom vårt land är ännu blott ringa erfarenhet förvärfvad om naturen af de sjukdomar, som förekomma å våra odlade växter. Hvarje landtman vet likväl, att då gulbruna eller svartaktiga fläckar visa sig å sädesväxternas — i synnerhet hvetets — blad och stjekar, är växten angripen af rostsjukdom. Likaså hafva landtmännen mångenstädes sedan länge trott sig veta, att den rost, som uppträder på berberisbuskens blad, ofta flyttar sig öfver på sädesarterna, och att sålunda berberisbusken så att säga smittar ned säden med rost. Detta synes äfven hafva vunnit bekräftelse genom vetenskapsmännens undersökningar, hvilka anses hafva ådagalagt att den rostsvamp, som vanligast förekommer på hvete, också måste genomgå ett utvecklings-skede på berberis. Om så verkligen alltid vore förhållandet, skulle det utan tvifvel vara af största gagn att vidtaga åtgärder för berberisbuskens utrotande. Men nu har de senare årens erfarenhet visat, att sädesrost kan förekomma lika mycket i sådana delar af vårt land, der berberisbusken saknas, som i de delar der berberisbusken är allmän, och då så är, synes frågan om sädesrostsvampens lefnadshistoria kräfvat en förnyad och mångsidigare undersökning. Landtbruksakademien har också — med anledning af den under de sista åren på så många ställen härjande rostsjukdomen — helt nyligen ingått till Kongl. Maj:t med anhållan om ett anslag

på 10,000 kronor för att under 3 års tid låta anställa omfattande undersökning öfver rostsjukdomens väsende och natur.

Man har därför hopp om att denna viktiga sak blir tagen om hand af sakkunnige män. Det torde därför icke vara lämpligt att gå den förestående utredningen i förväg och nu af Kongl. Maj:t begära lagstiftningsåtgärder för utrotande af berberisbusken, helst som det afsedda ändamålet med en sådan åtgärd säkerligen icke vinnes, om den icke kan ställas i samband med andra åtgärder, om hvilkas beskaffenhet man ännu sväfvar i okunnighet.

Med anledning af hvad sålunda blifvit anfördt får utskottet hemställa,

att ifrågavarande motion för närvarande icke måtte föranleda till någon Riksdagens åtgärd.

Stockholm den 21 februari 1890.

På utskottets vägnar:

ELIS NILSON.
